

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію Собкової Наталії Дмитрівни

**на тему: «Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів в умовах
трансформації бюджетних відносин»,**

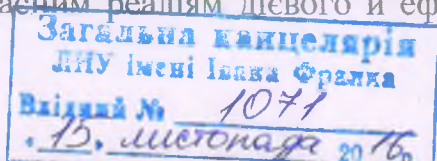
**поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит**

Актуальність теми дослідження.

Пріоритетами фінансової децентралізації в Україні визначено розширення прав органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень та надання їм повної бюджетної самостійності щодо наповнення своїх бюджетів та здійснення видаткових повноважень. Одночасно передбачено збільшення джерел формування дохідної бази місцевих бюджетів за рахунок передачі окремих доходів з державного бюджету, запровадження нового виду податку – акцизного податку з кінцевих продажів, розширення бази оподаткування податком на нерухомість. Водночас змінами до Податкового кодексу України підвищено фіскальну незалежність органів місцевого самоврядування щодо місцевих податків та зборів, зокрема шляхом надання права самостійного визначення ставок податків та встановлення пільг з їх сплати.

Також зазнала змін структура видатків місцевих бюджетів. Зросла частка видатків на виконання самоврядних повноважень, що свідчить про підвищення видаткової автономності місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів на місцевому рівні.

Забезпечення соціально-економічного розвитку, розв'язання проблем життєдіяльності територіальних утворень, зниження рівня тінізації економіки і корупції неможливі без адекватного сучасним реаліям дієвого й ефективного

державних витрат і фінансової відповідальності. Крім того, обмежене фінансування робить неможливим забезпечення соціально-економічного розвитку держави, а також знижує ефективність бюджетних видатків, чого можна уникнути за умов належного незалежного контролю є загрозою економічній стабільності країни, регіону. Досконалий, своєчасний і незалежний контроль, зокрема, незалежний контроль, зокрема аудиторський контроль, є одним з рівнів такої безпеки, однією реєстрації фактичного стану справ, а також виявлення проявів у бюджетній сфері.

Висновки, зроблені в ході науково-дослідницької роботи (д.д. Собкової) свідчать про те, що в Україні, незважаючи на певні перекладання та вирішення питань, пов'язаних з фінансовим контролем місцевих бюджетів, існують певні проблеми.

Важливою проблемою є недостатність наукових праць, що стосуються проблем фінансової безпеки держави, зокрема контролю місцевих бюджетів у процесі трансформаційних змін суспільства, не всі аспекти цієї складної та багатогранної проблеми досліджені та належним чином обгрунтовано. Це свідчить про необхідність подальшого розширення фінансового контролю місцевих бюджетів, зокрема його впливу на соціально-економічний розвиток держави, регіону, а також його ефективності тощо.

Висновки і рекомендації науковим працівникам, висновків і рекомендацій використаних у дисертації

Детальніше ознайомитися з змістом дисертаційної роботи та автореферату можна на сайті www.kyivpost.com, де знайдете логічну послідовність викладення матеріалу, зокрема висновків, рекомендацій, висновків і рекомендацій, а також інші важливі дані, зокрема належний рівень та метричний обгрунтований фінансово-економічний аналіз та узагальнений положень фінансово-економічних показників в різних галузях зарубіжних науковців, зокрема фінансово-економічного фінансового контролю місцевих бюджетів, зокрема фінансово-економічного статистично-фактичного даних.

Будова роботи передбачає комплексний аналіз фактичних даних, графічний матеріал, таблиці, діаграми, розроблені на положення чинного законодавства.

Належною є достовірність опису встановлених наукових положень, висновків та запропонованих заходів, а також вживання автором при підготовці наукових доповідей, зокрема в оформленні, впровадженні отриманих наукових результатів у практичний діяльній процес, що підтверджено відповідними документами, а також вжиття й використання результатів дослідження.

Висновки, висновки, рекомендації, висновки та рекомендації, що вказані в дисертації, є цілком обґрунтованими та достовірними, а також логічною та структурованою, логічного та обґрунтованого характеру, що характеризує її як зрілого науковця.

Висновки, висновки, висновки та рекомендації.

Висновки, висновки, висновки та рекомендації у дисертації.

Висновки, висновки, висновки та рекомендації з особливостями внеском автора у вдосконалення системи державного фінансового контролю місцевих бюджетів в умовах реформи бюджетних відносин.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (7 од.) і додатків (6 од.). Розділи роботи повністю відповідають темі дисертації, а саме наукове дослідження з питань обґрунтування, удосконалення та практичних засад державного фінансового контролю місцевих бюджетів.

Автор дисертації чітко сформулювала мету, завдання дослідження, а також особливості вступу, зокрема обрані проблематики, виражено надій, а також обґрунтовані напрями дослідження. Дослідження були проведені на основі комплексного опрацювання вказаних завдань, а також з урахуванням вітчизняної та зарубіжної практики.

Виклад теоретичного матеріалу підкріплений аналізом фактичних даних, графічним матеріалом, власними розрахунками, посиланнями на положення чинного законодавства.

Про достовірність сформульованих наукових положень, висновків та пропозицій свідчить їх використання автором при підготовці наукових доповідей, апробація на наукових конференціях, впровадження отриманих наукових результатів у практику, навчальний процес, що підтверджено відповідними довідками про прийняття й використання результатів дисертаційної роботи.

Таким чином, основні наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та достовірні, а дисертантка виявила здатність до структурованого, логічного та обґрунтованого викладення матеріалу, що характеризує її як зрілого науковця.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Отримані дисертантом наукові результати є особистим внеском автора у вирішення проблем, що існують у системі державного фінансового контролю місцевих бюджетів в умовах трансформації бюджетних відносин.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (237 од.) і додатків (6 од.), розділи роботи логічно взаємозв'язані і становлять цілісне наукове дослідження з питань обґрунтування теоретико-методичних та прикладних засад державного фінансового контролю місцевих бюджетів.

Автор дисертації чітко сформулювала мету, завдання дослідження, виділила особистий внесок у розробку обраної проблематики, виважено підійшла до обґрунтування основних напрямів дослідження. Дослідження ґрунтуються на основі теоретичного опрацювання визначених завдань, вивченні праць провідних науковців України і зарубіжних країн,

кваліфікованому відборі, систематизації та оцінці інформації і статистичних матеріалів.

У першому розділі роботи розглянуто теоретико-методологічні засади державного фінансового контролю місцевих бюджетів. Зокрема, автором досліджено понятійний апарат державного фінансового контролю (с. 15-23), удосконалено його визначення (с. 33). Дисертантом узагальнено методичний інструментарій організації державного фінансового контролю місцевих бюджетів, який сприяє уніфікації термінології та повноті охоплення класифікації видів, форм та методів державного фінансового контролю (с.45, с. 51). На теоретичному рівні дисертантом досліджено класифікацію видів державного фінансового контролю, зокрема запропоновано складовими підвидами поточного контролю вважати оперативний та тактичний контроль, які дадуть можливість своєчасно реагувати на виявлені відхилення нормативних показників від фактичних, усунення негативних наслідків діяльності та сприянні позитивним результатам (с.40).

У другому розділі роботи здійснено ґрунтовний аналіз практики державного фінансового контролю місцевих бюджетів та виявлено ряд недоліків, що мають місце у цьому процесі. Позитивної оцінки заслуговує проведений дисертантом порівняльний аналіз діяльності інституції державного фінансового контролю, який дав змогу зробити висновок про те, що державний фінансовий контроль в Україні проводиться розрізненими органами контролю за відсутності логічно завершеного розроблення теоретико-методологічних засад, єдиного організаційно-правового і методичного забезпечення його системи, належної координації діяльності державних контролерів і їх співпраці з правоохоронними органами (с.76-102). Під час дослідження практики державного фінансового контролю місцевих бюджетів виявлено, що бюджетні правопорушення починають виникати вже на стадії планування місцевих бюджетів (с. 107-114), зокрема у розрахунках прогнозних показників доведених Міністерством фінансів України та місцевих фінансових органів щодо доходів та видатків місцевих

бюджетів. Аналіз фінансових правопорушень, виявлених контролюючими органами на рівні місцевих бюджетів та низки існуючих недоліків та проблем, засвідчив про гостру потребу в удосконаленні діючого механізму державного фінансового контролю, а також в його посиленні за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів (с. 116-123). Заслуговує на увагу проведена автором оцінка результатів фінансового аудиту місцевих бюджетів, яка довела, що поряд з фінансовим аудитом доцільно здійснювати аудит ефективності на рівні місцевих бюджетів, що значно підвищить результативність та ефективність державного фінансового контролю місцевих бюджетів (с.134-141).

Третій розділ роботи спрямований на пошук напрямів розвитку державного фінансового контролю місцевих бюджетів в умовах трансформації бюджетних відносин. Насамперед, автором визначено чинники, що перешкоджають проведенню ефективного державного фінансового контролю місцевих бюджетів (с.147-148), виокремлено проблематичні питання існуючого стану державного фінансового контролю місцевих бюджетів (с.153-156) та запропоновано стратегічні детермінанти його розвитку (с.158-161). Заслуговують на увагу рекомендації автора щодо мінімізації впливу людського фактору в системі державного фінансового контролю місцевих бюджетів, що дозволить підвищити якість контрольних заходів та попередити і зменшити аудиторські ризики (с. 183). Автор стверджує, що запропонована модель визначення ефективності державного фінансового контролю місцевих бюджетів дасть змогу розрахувати та спрогнозувати на майбутнє показники дієвості, результативності, інтенсивності, динамічності та економічності, що в свою чергу дозволить перейти від фіксації фінансових порушень до їх попередження (с.196-198).

Серед найважливіших **наукових результатів дисертації**, яким притаманна наукова новизна, варто відзначити наступні положення:

- заслуговує на увагу пропозиція автора щодо мінімізації впливу людського фактора у системі державного фінансового контролю місцевих

бюджетів, що дозволить підвищити його якість та зменшити аудиторський ризик;

- особливої уваги заслуговують розроблені автором пропозиції стосовно впровадження у вітчизняну практику економіко-математичну модель оцінки ефективності державного фінансового контролю шляхом поєднання критеріїв результативності, дієвості, економічності, інтенсивності та динамічності, яка дозволить попередити та усунути фінансові порушення та зловживання у майбутньому. Дисертантом на основі запропонованої моделі розраховано показник дієвості державного фінансового контролю який дозволив визначити прогнозу кількість виявлених та усунутих фінансових порушень.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження в опублікованих працях та авторефераті

Основні наукові положення та результати дисертації Собкової Н.Д. на тему «Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів в умовах трансформації бюджетних відносин» відображені у відповідних наукових працях згідно встановлених вимог.

Ознайомлення зі змістом дисертації та опублікованими працями здобувача підтверджує, що наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані у роботі, відображені у публікаціях автора. За результатами дослідження опубліковано 23 наукові праці, з них: 3 колективні монографії; 8 статей у наукових фахових виданнях України, в тому числі 3 статті у наукометричних виданнях; 12 – в інших наукових виданнях.

Опубліковані наукові роботи та автореферат дисертації повністю відображають основні положення дисертації, отримані наукові результати, сформульовані висновки та рекомендації.

Значимість дослідження для науки й практики, впровадження і напрями подальшого використання наукових результатів

Достовірність сформульованих у дисертації наукових результатів підтверджується ґрунтовним аналізом наукових праць сучасних вітчизняних

науковців, нормативно-правової бази щодо державного фінансового контролю, використанням значної статистичної бази, а також впровадженням у навчальний процес та практичну діяльність органів виконавчої влади.

Дисертаційна робота Собкової Н.Д. тісно пов'язана з пріоритетними напрямками розвитку державного фінансового контролю місцевих бюджетів, зокрема щодо підвищення його результативності та ефективності в умовах трансформації бюджетних відносин, що підтверджено впровадженням у діяльність Департаменту фінансів Чернівецької державної адміністрації (довідка №09-14/137/1 від 29.02.2016 року) та Державної фінансової інспекції в Чернівецькій області (довідка №24-01-14/2664 від 18.04.2016 року).

Дисертаційна робота є складовою науково-дослідної роботи кафедри фінансів і кредиту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в межах комплексного наукового дослідження держбюджетної теми: «Фінансове забезпечення економічного зростання в Україні: стан, тенденції та перспективи» (номер державної реєстрації 0111U001286), в межах якого автором проведено дослідження теоретико-методичних основ організації державного фінансового контролю, зокрема виокремлено проблеми та напрями підвищення його ефективності на місцевому рівні.

Науково-практичні дослідження дисертантки впроваджені у навчальний процес Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича і Львівського національного університету імені Івана Франка.

Таким чином, основні положення і рекомендації дисертації мають науково-практичний інтерес, а також можуть бути застосовані у навчальному процесі. Вони у своїй більшості є оригінальними, підкріплені теоретичними доказами і спираються на результати проведених досліджень.

Дискусійні положення і зауваження.

В цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних автором результатів, слід вказати на деякі дискусійні положення, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. На с. 67 (рис. 1.9) автор пропонує організаційну структуру державного фінансового контролю України, яка повинна забезпечувати вертикальну і горизонтальну координацію діяльності органів контролю. Варто було б детально обґрунтувати сутність новизни запропонованої структури.
2. На с. 70 запропоновано створити орган державного фінансового контролю, як єдиний організаційно-координаційний центр, сформований на базі Рахункової палати з трансформованими функціями, розширеними повноваженнями та розгалуженою структурою. Однак необхідність створення такого органу, його функцій, завдання та повноваження не обґрунтовано.
3. На с. 77 до органів які наділені контрольними повноваженнями щодо місцевих бюджетів віднесені крім Рахункової палати та Державної аудиторської служби ще й Державна фіскальна служба, Державна казначейська служба та інші. Але в дисертаційній роботі дослідження контрольної роботи останніх не проведено.
4. Рис. 3.3 (с. 182) не відповідає назві «Сучасні проблеми забезпечення державного фінансового контролю місцевих бюджетів що знижують його ефективність» оскільки розкриває проблеми державного фінансового контролю взагалі, а не ДФК місцевих бюджетів.
5. У третьому розділі дисертаційної роботи варто було б більше уваги приділити впливу ризикоорієнтованого підходу на організацію та методика державного фінансового контролю місцевих бюджетів.

Зазначені положення та недоліки носять дискусійний характер і не знижують теоретичної та практичної цінності дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Собкової Наталії Дмитрівни на тему «Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів в умовах трансформації бюджетних відносин», подана на здобуття наукового ступеня кандидата економічних

наук за спеціальністю 08.00.08 – «Гроші, фінанси і кредит», є цілісним, завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, яке містить належним чином обґрунтовані висновки та пропозиції щодо розвитку державного фінансового контролю місцевих бюджетів.

Тема представленої на захист дисертаційної роботи повністю відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси та кредит та розвиває напрям досліджень «Державний фінансовий контроль і аудит, фінансовий моніторинг».

Мету та завдання, поставлені в дисертаційній роботі, досягнуто і успішно вирішено. Дисертація є добре структурованою, в ній витримано логічну послідовність викладу теоретичних положень. Автореферат і опубліковані автором наукові праці повністю відображають зміст дисертації, результати дослідження, наукову новизну та практичну значущість.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота на тему: «Державний фінансовий контроль місцевих бюджетів в умовах трансформації бюджетних відносин» відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Собкова Наталія Дмитрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси та кредит.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
проректор з навчальної та методичної роботи
Університету державної фіскальної
служби України

*Фідук надійшов до
спецкомісії вчений
ради 15.04.2016р.
[Підпис]*

Шевчук О.А.

Шевчук О.А.
Підпис [Підпис]
засвідчую:
[Підпис]
18 01 2016 р.